

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ

(для кандидатів на посади суддів апеляційних господарських судів)

за позовом Фермерського господарства «Екосад»

до Товариства з обмеженою відповідальністю «Агро Трейд»

за участю третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору на стороні відповідача:

приватного нотаріуса Полтавського міського нотаріального округу Полтавської області
Усенка Василя Івановича

приватного виконавця виконавчого округу Полтавської області Степаненка Павла
Миколайовича

про визнання виконавчого напису нотаріуса таким, що не підлягає виконанню

СХІДНИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ ГОСПОДАРСЬКИЙ СУД

61058, м. Харків, проспект Незалежності, буд. 13

(057) 702-20-21 inbox@eag.court.gov.ua

_____ р.

Справа № 000/00/03

Східний апеляційний господарський суд у складі колегії:

головуючого судді Короленка В. М.

суддів Іванчук Л. І., Панченка Д. О.

секретар судового засідання – Король І. І.

за участю представників:

позивача: Карпюка В. В.

відповідача: Дубенко В. М.

третьої особи 1: не з'явилися

третьої особи 2: не з'явилися

розглянувши у відкритому судовому засіданні апеляційну скаргу Товариства з обмеженою відповідальністю «Агро Трейд» (далі також – ТОВ «Агро Трейд», відповідач)

на ухвалу Господарського суду Полтавської області від 21.12.2023, м. Полтава (повний текст складено 21.12.2023, суддя Іваницький С. І.)

у справі № 000/00/03

за позовом Фермерського господарства «Екосад» (далі – ФГ «Екосад», позивач) (38520, Полтавська область, Диканський район, с. Водяна Балка, вул. Лісова, 18, код ЄДРПОУ 57008936)

до Товариства з обмеженою відповідальністю «Агро Трейд» (36017, м. Полтава, вул. Сковороди, 20, код ЄДРПОУ 21437122)

за участю третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору на стороні відповідача:

приватного нотаріуса Полтавського міського нотаріального округу Полтавської області Усенка Василя Івановича (далі також – нотаріус) (36022, м. Полтава, вул. Панаса Мирного, 38, офіс 57)

приватного виконавця виконавчого округу Полтавської області Степаненка Павла Миколайовича (далі також – приватний виконавець) (36020, м. Полтава, вул. Соборний майдан, 16, офіс 44)

про визнання виконавчого напису нотаріуса таким, що не підлягає виконанню,

ВСТАНОВИВ:

Короткий зміст позовних вимог і заяви про забезпечення позову.

19.12.2023 Фермерське господарство «Екосад» звернулось до Господарського суду Полтавської області з позовом до Товариства з обмеженою відповідальністю «Агро Трейд» про визнання виконавчого напису нотаріуса таким, що не підлягає виконанню.

Позовні вимоги обґрунтовані тим, що нотаріус вчинив виконавчий напис на підставі документів, які містили неправдиву інформацію щодо кількості, вартості і строків поставки товару, не дослідивши документи, за якими видано товарну аграрну розписку.

Разом із позовною заявою до суду подано заяву від 19.12.2023 про вжиття заходів забезпечення позову шляхом зупинення стягнення на підставі виконавчого напису, вчиненого 01.12.2023 приватним нотаріусом Полтавського міського нотаріального округу Полтавської області Усенком Василем Івановичем та зареєстрованого в реєстрі за № 2335.

Посилаючись на ст. 136, п. 5 ч. 1 ст. 137 ГПК України, позивач обґрунтував необхідність вжиття заходів забезпечення позову тим, що:

- 12.12.2023 приватний виконавець на підставі оспорюваного виконавчого напису нотаріуса відкрив виконавче провадження № 59032199 щодо витребування у позивача на користь відповідача предмета застави згідно з товарною аграрною розпискою, а саме 8 500 т ячменю 1 класу врожаю 2023 року, вирощеного на земельних ділянках, зазначених у пункті 18 цієї розписки;

- у разі недостатності зібраного врожаю для повного погашення зобов'язань позивача перед відповідачем підлягає витребуванню майбутній врожай будь-якої іншої сільськогосподарської продукції, що вирощується або буде вирощуватися позивачем за товарною аграрною розпискою на зазначених земельних ділянках до повного виконання його зобов'язань за цією розпискою;

- 15.12.2023 приватний виконавець надав позивачу постанову про арешт майна боржника;

- з огляду на невідповідність оспорюваного виконавчого напису нотаріуса вимогам закону є ризик передчасного вилучення в позивача майна, на яке звернено стягнення як на предмет застави на підставі цього виконавчого документа, що призведе до суттєвих перешкод у здійсненні ним господарської діяльності, може істотно ускладнити чи унеможливити поновлення порушених чи оспорюваних прав та інтересів позивача, за захистом яких він звернувся до суду, а також утруднити чи зробити неможливим виконання рішення суду в разі задоволення позову.

Короткий зміст ухвали суду першої інстанції.

Ухвалою Господарського суду Полтавської області від 21.12.2023 у справі № 000/00/03 заяву ФГ «Екосад» від 19.12.2023 про вжиття заходів забезпечення позову задоволено повністю. Вжито заходи забезпечення позову шляхом зупинення стягнення на підставі виконавчого напису, вчиненого 01.12.2023 приватним нотаріусом Полтавського міського нотаріального округу Полтавської області Усенком Василем Івановичем та зареєстрованого в реєстрі за № 2335.

Ухвала суду мотивована тим, що:

- приватний виконавець наклав арешт на майно позивача, на яке звернено стягнення за виконавчим написом нотаріуса, що є предметом оскарження в цій справі, тому вірогідне звернення стягнення на майно позивача у виконавчому провадженні з виконання цього виконавчого документа може мати наслідком протиправне позбавлення позивача права власності на майно у випадку, якщо судом буде встановлено неправомірність вчинення оспорюваного виконавчого напису;

- при вирішенні питання про забезпечення позову має досліджуватися, чи не призведе невжиття заявленого заходу забезпечення позову до порушення вимоги щодо справедливого та ефективного захисту порушених прав, оскільки позивач не зможе їх захистити в межах одного судового провадження за його позовом, який має немайновий характер, без нових звернень до суду;

- вимоги позивача щодо забезпечення позову є адекватними, спрямовані на ефективний захист його порушених майнових прав у межах цього судового провадження, а вжитий судом захід забезпечення може забезпечити фактичне виконання рішення суду в разі задоволення позову та не порушує прав й охоронюваних законом інтересів відповідача чи осіб, які не є учасниками спору.

При постановленні ухвали суд першої інстанції послався на ст. ст. 6, 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ст. ст. 2, 11, 74, 136, 137, 140 ГПК України.

Короткий зміст вимог апеляційної скарги.

У грудні 2023 року ТОВ «Агро Трейд» звернулося до Східного апеляційного господарського суду з апеляційною скаргою, в якій просить ухвалу Господарського суду Полтавської області від 21.12.2023 у справі № 000/00/03 скасувати та ухвалити нове рішення, яким у задоволенні заяви ФГ «Екосад» від 19.12.2023 про вжиття заходів забезпечення позову в цій справі відмовити. При цьому відповідач послався на те, що висновки суду зроблені без урахування вимоги щодо збалансованості інтересів сторін спору при вжитті заходів забезпечення позову, ухвала постановлена з неправильним застосуванням норм матеріального права (ст. ст. 1, 3, 13 Закону України «Про аграрні розписки») та порушенням норм процесуального права (ст. ст. 136, 137 ГПК України).

Зокрема, апелянт вважає, що зупинення стягнення на підставі виконавчого напису нотаріуса, вчиненого на товарній аграрній розписці, не є розумним, обґрунтованим й адекватним заходом забезпечення позову, оскільки фактично є рівнозначним задоволенню позовних вимог у цій справі та порушує приписи ч. 2 ст. 13 ЗУ «Про аграрні розписки» щодо негайного виконання виконавчих написів, вчинених на аграрних розписках.

На думку скаржника, суд не врахував того, що вжитий захід забезпечення позову порушує права та охоронювані законом інтереси контрагентів відповідача, які не є учасниками цієї справи, однак мають законні очікування щодо належного виконання відповідачем зобов'язань з поставки сільськогосподарської продукції (ячменю 1 класу), яку позивач зобов'язався виростити у 2023 році на земельних ділянках, зазначених в пункті 18 товарної аграрної розписки.

За подання апеляційної скарги відповідачем сплачено 2 684 грн судового збору.

Узагальнені доводи та заперечення інших учасників справи.

ФГ «Екосад» у відзиві на апеляційну скаргу просить ухвалу Господарського суду Полтавської області від 21.12.2023 залишити без змін, а апеляційну скаргу - без задоволення. При цьому позивач посилається на те, що оскаржувана ухвала про вжиття заходів забезпечення позову в цій справі прийнята з дотриманням норм матеріального та процесуального права, а доводи відповідача, викладені в апеляційній скарзі, є безпідставними.

Позивач зазначає, що відповідач навмисно ухиляється від виконання оскаржуваної ухвали суду від 21.12.2023 про забезпечення позову у справі № 000/00/03, оскільки 19.01.2024 звернувся до іншого приватного виконавця з виконавчим написом нотаріуса, законність якого оскаржується позивачем.

Треті особи правом на подання відзивів на апеляційну скаргу не скористалися, жодних документів до суду не подавали.

Дії суду апеляційної інстанції щодо розгляду апеляційної скарги.

Відповідно до витягу з протоколу автоматизованого розподілу судової справи між суддями від 03.01.2024 зазначену справу розподілено колегії суддів Східного апеляційного господарського суду у складі головуючого судді Короленка В. М., суддів Іванчук Л. І., Панченка Д. О.

Ухвалою Східного апеляційного господарського суду від 05.01.2024 відкрито апеляційне провадження за апеляційною скаргою ТОВ «Агро Трейд» на ухвалу Господарського суду Полтавської області від 21.12.2023 у справі № 000/00/03 і призначено розгляд справи на 25.01.2024.

Сторони в судовому засіданні виклали доводи та заперечення щодо вимог апеляційної скарги.

Треті особи в судове засідання не з'явилися, про причини неявки суд не повідомив, хоча належним чином були повідомлені про час та місце розгляду справи.

Відповідно до ч. ч. 12, 13 ст. 270 ГПК України неявка сторін або інших учасників справи, належним чином повідомлених про дату, час і місце розгляду справи, не перешкоджає розгляду справи. Якщо суд апеляційної інстанції визнав обов'язковою участь у судовому засіданні учасників справи, а вони не прибули, суд апеляційної інстанції може відкласти апеляційний розгляд справи.

Ураховуючи те, що явка представників третіх осіб судом апеляційної інстанції обов'язковою не визнавалась, а участь в засіданні суду є правом, а не обов'язком учасника справи, Східний апеляційний господарський суд дійшов висновку про необхідність здійснення перевірки рішення суду в апеляційному порядку за відсутності представників третіх осіб.

Обставини справи, встановлені судом першої інстанції та перевірені судом апеляційної інстанції.

12.01.2023 між ФГ «Екосад» (постачальник) і ТОВ «Агро Трейд» (покупець) укладено договір поставки, відповідно до якого позивач зобов'язався поставити відповідачу 8 500 т ячменю 1 класу врожаю 2023 року у строк з 05.10.2023 до 15.11.2023.

На забезпечення виконання зобов'язань за договором поставки позивач видав відповідачу товарну аграрну розписку, посвідчену 12.01.2023 приватним нотаріусом за реєстровим № 1843 (надалі також – аграрна розписка), яка встановлює безумовне зобов'язання позивача здійснити поставку 8 500 т ячменю 1 класу врожаю 2023 року.

У забезпечення зобов'язань за аграрною розпискою позивач передає у заставу майбутній врожай ячменю 2023 року із земельних ділянок, зазначених у пункті 18 цієї розписки (п. 6 аграрної розписки).

Відповідно до п. 7 аграрної розписки на день збору врожаю предметом застави стає відповідно кількість зібраної сільськогосподарської продукції в загальному обсязі не менше 8 500 т ячменю 1 класу (надалі також – предмет застави), що буде вирощений на зазначених у розписці земельних ділянках.

Пунктом 10 аграрної розписки сторони погодили, що у разі недостатності предмету застави для повного виконання зобов'язань за цією розпискою предметом застави за нею стає майбутній врожай будь-якої іншої сільськогосподарської продукції, що вирощується у 2023 році або буде вирощуватися позивачем у наступних роках на зазначених у розписці земельних ділянках.

Позивач не виконав своїх зобов'язань у погоджений у договорі поставки строк.

Відповідач звернувся до приватного нотаріуса для вчинення виконавчого напису на аграрній розписці з метою звернення стягнення на предмет застави.

01.12.2023 приватним нотаріусом на товарній аграрній розписці було вчинено виконавчий напис, зареєстрований в реєстрі за № 2335 про витребування у позивача шляхом вилучення та передачі на користь відповідача предмета застави.

12.12.2023 за заявою відповідача приватний виконавець відкрив виконавче провадження № 59032199 про примусове виконання виконавчого напису нотаріуса від 01.12.2023.

15.12.2023 у виконавчому провадженні № 59032199 приватний виконавець виявив у позивача ячмінь у кількості 5 500 т, що знаходиться за юридичною адресою позивача, та наклав на вказане майно (ячмінь) арешт.

15.12.2023 приватний виконавець надав позивачу постанову про арешт майна боржника (5 500 т ячменю).

19.12.2023 позивач звернувся до суду з позовом про визнання виконавчого напису нотаріуса таким, що не підлягає виконанню, та одночасно заявив вимогу про вжиття заходів забезпечення позову шляхом зупинення стягнення на підставі оспорюваного виконавчого документа.

Норми матеріального та процесуального права, на які посилаються учасники справи та/або які застосовані судом (судами).

Відповідно до ч. ч. 1, 2 ст. 2 ГПК України завданням господарського судочинства є справедливе, неупереджене та своєчасне вирішення судом спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності, та розгляд інших справ, віднесених до юрисдикції господарського суду, з метою ефективного захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, держави. Суд та учасники судового процесу зобов'язані керуватися завданням господарського судочинства, яке превалює над будь-якими іншими міркуваннями в судовому процесі.

Згідно з п. п. 2, 4 ч. 3 ст. 2 ГПК України до основних засад (принципів) господарського судочинства віднесено рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом; змагальність сторін.

Частиною 1 ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод передбачено, що кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру або встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення.

За змістом ст. 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод кожен, чий права та свободи, визнані в цій Конвенції, було порушено, має право на ефективний засіб правового захисту в національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинене особами, які здійснювали свої офіційні повноваження.

Відповідно до ч. 1 ст. 11 ГПК України суд при розгляді справи керується принципом верховенства права.

Частинами 1, 2 ст. 73 ГПК України визначено, що доказами є будь-які дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин (фактів), що обґрунтовують вимоги і заперечення учасників справи, та інших обставин, які мають значення для вирішення справи. Ці дані встановлюються такими засобами: письмовими, речовими і електронними доказами; висновками експертів; показаннями свідків.

Згідно з ч. 1 ст. 74 ГПК України кожна сторона повинна довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог або заперечень.

За змістом ст. 76 ГПК України належними є докази, на підставі яких можна встановити обставини, які входять в предмет доказування. Суд не бере до розгляду докази, які не стосуються предмета доказування. Предметом доказування є обставини, які підтверджують

заявлені вимоги чи заперечення або мають інше значення для розгляду справи і підлягають встановленню при ухваленні судового рішення.

Обставини, які відповідно до законодавства повинні бути підтверджені певними засобами доказування, не можуть підтверджуватися іншими засобами доказування (ч. 1 ст. 77 ГПК України).

Відповідно до ст. 136 ГПК України господарський суд за заявою учасника справи має право вжити передбачених ст. 137 цього Кодексу заходів забезпечення позову. Забезпечення позову допускається як до пред'явлення позову, так і на будь-якій стадії розгляду справи, якщо невжиття таких заходів може істотно ускладнити чи унеможливити виконання рішення суду або ефективний захист, або поновлення порушених чи оспорюваних прав або інтересів позивача, за захистом яких він звернувся або має намір звернутися до суду, а також з інших підстав, визначених законом.

Положеннями ч. 1 ст. 137 ГПК України передбачено, що позов забезпечується: 1) накладенням арешту на майно та (або) грошові кошти, що належать або підлягають передачі або сплаті відповідачу і знаходяться у нього чи в інших осіб; 2) заборорою відповідачу вчиняти певні дії; 4) заборорою іншим особам вчиняти дії щодо предмета спору або здійснювати платежі, або передавати майно відповідачеві, або виконувати щодо нього інші зобов'язання; 5) зупиненням стягнення на підставі виконавчого документа або іншого документа, за яким стягнення здійснюється у безспірному порядку; 6) зупиненням продажу майна, якщо подано позов про визнання права власності на це майно, або про виключення його з опису і про зняття з нього арешту; 8) зупиненням митного оформлення товарів чи предметів, що містять об'єкти інтелектуальної власності; 9) арештом морського судна, що здійснюється для забезпечення морської вимоги; 10) іншими заходами у випадках, передбачених законами, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Згідно з ч. 11 ст. 137 ГПК України не допускається вжиття заходів забезпечення позову, які за змістом є тотожними задоволенню заявлених позовних вимог, якщо при цьому спір не вирішується по суті.

Частиною 1 ст. 140 ГПК України передбачено, що заява про забезпечення позову розглядається судом не пізніше двох днів з дня її надходження без повідомлення учасників справи.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про аграрні розписки» аграрна розписка – товаророзпорядчий документ, що фіксує безумовне зобов'язання боржника, яке забезпечується заставою, здійснити поставку сільськогосподарської продукції або сплатити грошові кошти на визначених у ньому умовах.

Статтею 3 Закону України «Про аграрні розписки» визначено, що товарна аграрна розписка – це аграрна розписка, що встановлює безумовне зобов'язання боржника за аграрною розпискою здійснити поставку узгодженої сільськогосподарської продукції, якість, кількість, місце та строк поставки якої визначені аграрною розпискою.

Згідно з ч. ч. 1, 2 ст. 13 Закону України «Про аграрні розписки» наявність аграрної розписки без відмітки про її виконання є достатнім підтвердженням безспірності вимог кредитора за аграрною розпискою. У разі невиконання боржником за аграрною розпискою зобов'язань за аграрною розпискою у вказаний у ній строк кредитор за аграрною розпискою має право звернутися до особи, уповноваженої вчиняти нотаріальні дії, за вчиненням виконавчого напису, який підлягає негайному виконанню і на підставі якого орган або особа, що здійснює примусове виконання судових рішень, рішень інших органів протягом семи днів забезпечує передачу кредитору за аграрною розпискою предмета застави аграрної розписки.

Відповідно до ст. 42 ГК України підприємництво - це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами

господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

Для вирішення завдання у зошиті для виконання практичного завдання Вам необхідно:

1) визначити вид судового рішення, яке, на Вашу думку, має бути ухвалено судом апеляційної інстанції за результатами розгляду модельної справи відповідно до встановлених у завданні умов;

2) продовжити викладення тексту судового рішення.

Датою виконання практичного завдання необхідно вважати дату складення іспиту.